

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาเรื่อง ความรู้ และทัศนคติของพนักงานเจ้าหน้าที่ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ในการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1. ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) โดยการศึกษา ค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ บทความ หนังสือ งานวิจัย วิทยานิพนธ์และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบการศึกษาวิจัย

2. การวิจัยภาคสนาม (Field Research) เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากพนักงานเจ้าหน้าที่ กรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดกลุ่มประชากรคือ ข้าราชการพลเรือนในสังกัดกรมสอบสวนคดีพิเศษที่ดำรงตำแหน่งพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และเจ้าหน้าที่คดีพิเศษจำนวน 434 คน

กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดตัวอย่างของ R.V. Krejciend D.W. Morgan (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2544, น. 90) ดังนั้น จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 205 และคำนวณหาจำนวนพนักงานในแต่ละสังกัดหน่วยงาน โดยใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportion Stratified Random Sampling) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละชั้นกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละหน่วย}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 3.1

จำนวนประชากร และสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างตามหน่วยงานสังกัด

หน่วยงานที่สังกัด	จำนวน ประชากร	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง
สำนักพัฒนาและสนับสนุนคดี พิเศษ	50	24
สำนักคดีอาญาพิเศษ	60	28
สำนักคดีภาษีอากร	44	21
สำนักคดีการเงินการธนาคาร	38	18
สำนักคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ	57	27
สำนักคดีทรัพย์สินทางปัญญา	85	40
สำนักคุ้มครองผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม	17	8
สำนักเทคโนโลยีและศูนย์ข้อมูลการตรวจสอบ	30	14
สำนักกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ	21	10
อื่น ๆ กลุ่มคดีความเห็นแย้ง กลุ่มงานบุคคล	32	15
รวม	434	205

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ในการสุ่มจากพนักงานในแต่ละสังกัด จนได้จำนวนตัวอย่างครบตามที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้จากการศึกษา แนวคิดทฤษฎี เอกสารข้อมูล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา ประกอบด้วยคำถามทั้งประเภทปลายปิดให้เลือกตอบและคำถามประเภทปลายเปิดให้ตอบอิสระ ซึ่งแบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ระดับตำแหน่ง ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการทำงาน ประกอบด้วยคำถามปลายเปิดเป็นแบบให้เลือกตอบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของพนักงานเจ้าหน้าที่ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ในการคุ้มครองสิทธิของพยาน ในการคุ้มครองพยาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ลักษณะของคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบในลักษณะประเมินค่าเป็น 2 ระดับ คือ ใช่ และไม่ใช่ ซึ่งข้อคำถามเป็นแบบตอบถูก และตอบผิด หากผู้ตอบแบบสอบถามตอบถูกจะได้ 1 คะแนน หากตอบผิดจะได้ 0 คะแนน จากนั้นจะทำการจัดกลุ่มผู้ที่มีความรู้สูง และความรู้ต่ำ โดยการให้คะแนนมากกว่าร้อยละ 70 จะจัดว่ามีความรู้สูง และต่ำกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 70 จัดอยู่กลุ่มความรู้ต่ำ โดยพิจารณาจากคะแนนที่ตอบถูกจากข้อคำถามทั้งหมดและในแต่ละด้านดังนี้

การวัดระดับความรู้ ผู้วิจัยแบ่งเกณฑ์ระดับความรู้โดยรวม จำนวน 40 ข้อ ดังนี้

ตอบถูก 28 ข้อขึ้นไป หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้สูง

ตอบถูกต่ำกว่า 28 ข้อ หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้ต่ำ

การวัดความรู้ในแต่ละด้าน ผู้วิจัยแบ่งคะแนนระดับความรู้ในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการคุ้มครองสิทธิ ข้อคำถามจำนวน 6 ข้อ

ตอบถูก 4 ข้อขึ้นไป หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้สูง

ตอบถูกต่ำกว่า 4 ข้อ หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้ต่ำ

ด้านการคุ้มครองพยาน ข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ

ตอบถูก 7 ข้อขึ้นไป หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้สูง

ตอบถูกต่ำกว่า 7 ข้อ หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้ต่ำ

ด้านการคุ้มครองตามมาตรการทั่วไป ข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ

ตอบถูก 3 ข้อขึ้นไป หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้สูง

ตอบถูกต่ำกว่า 3 ข้อ หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้ต่ำ

ด้านการคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษ ข้อคำถามจำนวน 12 ข้อ

ตอบถูก 8 ข้อขึ้นไป หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้สูง

ตอบถูกต่ำกว่า 8 ข้อ หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้ต่ำ

ด้านผลกระทบที่ได้รับจากการคุ้มครองพยาน ข้อคำถามจำนวน 7 ข้อ

ตอบถูก 5 ข้อขึ้นไป หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้สูง

ตอบถูกต่ำกว่า 5 ข้อ หมายถึง กลุ่มที่มีความรู้ต่ำ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของพนักงานเจ้าหน้าที่ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ในการคุ้มครองสิทธิของพยาน ในการคุ้มครองพยาน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ลักษณะของคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบในลักษณะประเมินค่าเป็น 5 ระดับ ซึ่งปรับมาจากมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดระดับคะแนนในแต่ละระดับความคิดเห็นดังนี้

ข้อคำถามเชิงนิมิต (Positive Item)

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5
เห็นด้วย	4
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

ข้อคำถามเชิงนิเสธ (Negative Item)

ระดับความคิดเห็น	ระดับคะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
เห็นด้วย	2
ไม่แน่ใจ	3
ไม่เห็นด้วย	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5

ช่วงกว้างของระดับความคิดเห็น

เมื่อรวบรวมข้อมูล และแจกแจงความถี่ในแต่ละกลุ่มที่กล่าวมาข้างต้นได้แล้ว จะนำค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยแบ่งระดับคะแนนในการแปลความหมายดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของระดับความคิดเห็น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} = 1.80 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับคะแนนดังนี้

ระดับคะแนน	ระดับการเห็นด้วย	การแปลผล
1.00 – 1.80	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีความเห็นด้วยต่ำ
1.81 – 2.70	ไม่เห็นด้วย	มีความเห็นด้วยค่อนข้างต่ำ
2.71 – 3.60	ไม่แน่ใจ	มีความเห็นปานกลาง
3.61 – 4.20	เห็นด้วย	มีความเห็นด้วยค่อนข้างสูง
4.21 – 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีความเห็นด้วยสูง

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามที่ใช้ในการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

การทดสอบความน่าเชื่อถือของแบบสอบถาม

1. การทดสอบคุณภาพเครื่องมือตรวจสอบเนื้อหา โดยนำแบบสอบถามให้อาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขปรับปรุง เพื่อความเหมาะสมตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ปรับปรุงแก้ไขภาษาและคำถามให้กระชับ ชัดเจน เข้าใจง่าย สำหรับผู้ตอบสามารถใช้เป็นแบบสอบถามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดสอบ (Pre-test) เพื่อหาความเที่ยงตรง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยทดลองเก็บจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งขอความร่วมมือจากพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และเจ้าหน้าที่คดีพิเศษจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และเจ้าหน้าที่คดีพิเศษต่อการคุ้มครองพยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ซึ่งคำถามได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .85 แล้วจึงนำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

1. ดำเนินการขออนุญาตอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษในการแจกแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ (Pre-test) และผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปใช้สอบถามกับพนักงานเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ

2. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 205 ชุด ซึ่งการแจกแบบสอบถามนั้น ผู้ศึกษาใช้วิธีการแจกให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยตรง และขอความร่วมมือกับกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จะนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science หรือ SPSS) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analytical Statistics) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม โดยวิธีการทดสอบค่า ที (t-test) ค่า F (F-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ (Inferential Statistics) มีดังนี้

1. การหาค่าความถี่ (Frequency)

2. การหาค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ที่ตอบคำถามนั้น} \times 100}{\text{จำนวนผู้ที่ตอบทั้งหมด}}$$

3. การหาค่าเฉลี่ย (Mean)

$$\bar{x} = \sum \frac{Fx}{N}$$

$\bar{x}$ = ค่าคะแนนเฉลี่ย

N = จำนวนคำตอบทั้งหมด

F = จำนวนความถี่ของแต่ละคำตอบ

x = คำนวณน้ำหนักคำตอบของแต่ละคำตอบ

4. ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$\text{S.D.} = \sqrt{\sum \left(\frac{Fx - \bar{x}}{N - 1} \right)}$$

N = จำนวนคำตอบทั้งหมด

F = จำนวนความถี่ของแต่ละข้อ

X = คำนวณน้ำหนักของแต่ละข้อ

$\bar{x}$ = ค่าเฉลี่ยเลขคณิต

5. การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยที่มีตัวแปร 2 กลุ่มทดสอบ ค่าที (t-test)

6. การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเชิงอนุमानที่มีตัวแปรมากกว่า 2 กลุ่ม และทดสอบนัยสำคัญที่คำนวณได้ โดยการทดสอบค่าที (F-test) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

การนำเสนอผลการศึกษา

ผลการศึกษานำเสนอในรูปแบบตารางแสดงข้อมูลประกอบการพรรณนา ประกอบ
ตารางแสดงผลข้อมูลทางสถิติ